

22.10.2025

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausuntopyyntö 17.10.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta HE 131/2025 vp

Talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitykseen 131/2025 vp (alkoholilaki) liittyvästä valmisteverotusta koskevasta kysymyksestä. Valiokunta tiedustelee valtiovarainministeriön näkemystä edellytyksistä säätää etämyyjille rekisteröitymisvelvoite. Lisäksi valiokunnassa on tuotu esille ehdotus kuljetusyrityksille säädettävästä velvollisuudesta tarkistaa veronmaksun tunniste ja ehdotus verovastuun laajentamisesta koskemaan kuljettajaa ja tuotteen hallussapitäjää. Valiokunta mainitsee lausuntopyynnössään, että sen saaman selvityksen perusteella esimerkiksi Ruotsissa on säädetty etämyyjä koskeva rekisteröitymisvelvoite.

Etämyyjien rekisteröitymisvelvoite

Etämyyntiä koskeva sääntely valmisteverotuslaissa (182/2010) perustuu valmisteveroja koskevaan yleisestä järjestelmästä annettuun neuvoston direktiiviin (EU) 2020/262 (uudelleenlaadittu), jäljempänä *valmisteverotusdirektiivi*. Valmisteverotusdirektiivi korvasi etämyynnin osalta samansisältöisen valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä ja direktiivin 92/12/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin 2008/118/EY.

Direktiivin etämyyntiä koskevassa 44 artiklassa säädetään muun ohella toisessa jäsenvaltiossa olevan etämyyjän velvollisuudesta rekisteröityä ennen valmisteveron alaisten tuotteiden lähettämistä ja antaa vakuus siitä, että valmistevero maksetaan erityisesti nimetyssä toimivaltaisessa toimistossa määräjäsenvaltion vahvistamin edellytyksin. Rekisteröinnin käytännön toteutuksesta päätetään kansallisesti.

Suomessa rekisteröitymisvelvollisuus on pantu täytäntöön valmisteverotuslain 80 §:ssä, jonka mukaan etämyyjän on ilmoitettava Verohallinnolle tuotteista ennen niiden lähettämistä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen ja annettava vakuus valmisteverojen suorittamisesta. Kun etämyyjä on tehnyt ilmoituksen ja antanut vakuuden, Verohallinto merkitsee etämyyjän rekisteriin. Rekisteröinnin jälkeen Verohallinto antaa etämyyjälle tuotteiden kuljetuksen yksilöivän tunnisteen. Rekisteröinti ja tunniste ovat kuljetuskohtaisia. Etämyyjän on toimitettava tunniste tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyritykselle. Jos etämyyjä laiminlyö velvollisuuden antaa tunniste eteenpäin kuljetusyritykselle, etämyyjälle määrätään laiminlyöntimaksu. Vastaava velvollisuus ja sanktion uhka on ostajalla ns. etäostossa. Kuljetusyrityksen tai kuljettajan on puolestaan esitettävä tunniste toimivaltaiselle viranomaiselle, käytännössä Tullille tai Verohallinnolle, jos tämä sitä pyytää.

Tunnisteen antamista kuljetusyritykselle koskeva säännös on uusi ja se tuli voimaan vasta vuosi sitten, 1.9.2024. Säännöksellä haluttiin tehostaa alkoholin verkkokaupan valvontaa sekä sujuvoittaa prosessia niiden etämyyjien ja ostajien osalta, jotka toimivat säännösten mukaisesti. Säännöksen toimivuudesta tavoitteensa mukaisesti ei vielä ole kertynyt riittävästi tietoa.

Etämyyjä voi vaihtoehtoisesti halutessaan nimetä itselleen Suomeen sijoittautuneen veroedustajan vastaamaan puolestaan Suomessa vastaanotetuista tuotteista suoritettavista valmisteveroista. Toiminta vaatii Verohallinnon myöntämän luvan. Jos etämyyjällä on veroedustaja, ei etämyyjää rekisteröidä kuljetuskohtaisesti. Kuljetuksessa käytetään tällöin tunnisteena veroedustajan lupanumeroa.

Valmisteverolainsäädännössä etämyyjille on siis jo säädetty rekisteröitymisvelvollisuus, joka on kuljetuskohtainen. Käytännössä tilanne on kuitenkin se, että vain murto-osasta etämyynnillä Suomeen toimitettavista alkoholilähetyksistä tehdään ennakkoilmoitus ja näin täytetään laissa säädetty velvollisuus. Jollei ilmoitusta tehdä, lähetysten valvonta ja alkoholin saaminen verotettavaksi säännösten mukaisesti on haastavaa, erityisesti ottaen huomioon, että kyse on EU:n sisäisestä kaupasta.

Merkittävä osa alkoholin verkko-ostoista perustuu juomien edulliseen hintaan. Edullinen hinta puolestaan perustuu pääosin siihen, ettei juomista makseta Suomen alkoholiveroa ja juomapakkausveroa, jotka niistä tulisi suorittaa. On arvioitu, että jos verkkokaupoista hankittavista juomista maksettaisiin alkoholivero ja juomapakkausvero Suomeen säännösten mukaisesti, juomien hinta olisi jokseenkin sama kuin Suomesta ostettujen juomien hinta, kun huomioidaan myös verkko-ostamiseen liittyvät kuljetuskustannukset.

Osa etämyyjistä toimii niin, että etämyynnin luonne pyritään peittämään keinotekoisin järjestelyin, jotta myynti näyttäisi tosiasiallisesti valmisteverotuslaissa tarkoitettulta yksityishenkilön hankinnalta eli niin sanotulta etäostolta. Etäostossa verovastuu on tuotteet ostaneella yksityishenkilöllä.

Yksinomaan valmisteverolainsäädäntöön sisältyvällä etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuudella ei juuri ole vaikutusta yllä mainittuihin alkoholin verkkokaupan ongelmiin. Etämyynnin valvontaa tehostaisi, jos etämyyjillä olisi myös alkoholilainsäädäntöön perustuva rekisteröitymisvelvollisuus. Tämä tehostaisi viranomaisyhteistyötä ja mahdollistaisi tietojen ristiintarkastuksen.

Ruotsissa etämyyjä rekisteröityy etämyyjäksi joko väliaikaisesti tai kertaluonteisesti koko toiminnan ajaksi eli toistaiseksi. Tilanne on Ruotsissa ainakin osittain samanlainen kuin Suomessa: vain osa rekisteröityy etämyyjiksi, muut toimivat kokonaan järjestelmän ulkopuolella.

Muut valiokunnassa esillä olleet ehdotukset

Lausuntopyynnössä on mainittu, että valiokunnassa on tuotu esille ehdotus kuljetusyrityksille säädettävästä velvollisuudesta tarkistaa veronmaksun tunniste.

Ehdotuksesta ei ilmene tarkemmin, mistä kuljetusyrityksen olisi tarkoitus tarkistaa tunniste: viranomaiselta vai etämyyjältä (tai ostajalta ns. etäostossa). Siitä ei ilmene myöskään, mikä merkitys tunnisteen tarkistamisella olisi ja mitä tarkistamisen laiminlyönnistä seuraisi.

Valmisteverotuslain etämyyntisääntelyn täsmentämistä koskevassa valmistelussa päädyttiin hyödyntämään jo olemassa olevia prosesseja muun muassa sen vuoksi, että näin säännökset olivat saatavissa voimaan ilman viivytyksiä ja ylimääräisiä hallinnollisia kustannuksia. Etämyyjä saa jo rekisteröinnin yhteydessä itselleen tunniste, jota katsottiin voitavan hyödyntää valvonnan tehostamisessa. Tunnisteen toimittamista koskeva velvollisuus ja sen laiminlyöntiin liittyvä laiminlyöntimaksun uhka nähtiin perustelluksi kohdistaa verovelvolliseen. Kuljetusyrityksille säädettiin velvollisuus esittää tunniste viranomaiselle, mutta velvollisuuden laiminlyönnin sanktiointia ei nähty tarkoituksenmukaiseksi muun muassa sen käytännön toimeenpanoon liittyvien kysymysten takia.

Valiokunnassa on lausuntopyynnön mukaan ollut esillä myös ehdotus verovastuun laajentamisesta koskemaan kuljettajaa ja tuotteen hallussapitäjää.

Valmisteverotusdirektiivin mukaan etämyyjä on etämyynnissä verovelvollinen. Myös veroedustaja voi etämyynnissä olla edellä kuvatusti verovelvollinen. Lisäksi jäsenvaltiot voivat valmisteverotusdirektiivin mukaan määrätä, että jos etämyyjä tai veroedustaja ei ole noudattanut direktiivin menettelysäännöksiä, valmisteverovelvollinen on valmisteveron alaisten tavaroiden vastaanottaja eli ostaja. Säännös otettiin Suomessa kansalliseen lakiin vuosi sitten samassa yhteydessä kuin tunnisteen luovuttamista kuljetusyritykselle koskeva säännös. Jos etämyyjä ei tee lähetettävistä tuotteista ennakoilmoitusta ja aseta vakuutta, ostaja on vastuussa verosta etämyyjän lisäksi. Säännöksen tavoitteena on tehostaa valmisteverojen maksamista Suomeen etämyynnissä. Lainmuutoksen vaikutuksista ei vielä ole ehtinyt kertyä riittävästi tietoa.

Valmisteverotuslain mukaan ns. etäostotilanteissa veron maksamisesta ovat ostajan lisäksi vastuussa myös tuotteiden kuljettaja sekä tuotteita Suomessa hallussaan pitävä, esimerkiksi tuotteiden varastoija. Lisäksi valmisteverotuslain mukaan valmisteverovelvollinen on se, joka pitää hallussaan sellaisia valmisteveron alaisia tuotteita, joista ei ole valmisteveroja suoritettu Suomessa, tai osallistuu tällaisten tuotteiden hallussapitoon väliaikaisen verottomuuden järjestelmän ulkopuolella. Säännös kattaa laajasti erilaiset tilanteet, myös kuljetusta ja varastointia koskevat, mutta käytännössä sitä ei etämyyntitilanteissa ole sovellettu.